

Sygn. akt III AUa 1998/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Barbara Mazur (spr.) SSA Aleksandra Urban
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji A. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt VI U 1574/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za II instancję.

Sygn. akt III AUa 1998/15

UZASADNIENIE

A. G. wniósł odwołanie od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 8 maja 2015 roku odmawiającej mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Odwołujący domagał się doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w F., w Przedsiębiorstwie (...) w B., w Komendzie Głównej Straży Granicznej, w (...) Zakładach (...), w H.-P., a także w Zakładzie (...) Sp. z o.o. w Z..

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 8 października 2015 roku oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, iż A. G. (ur. (...)) w dniu 1 kwietnia 2015 roku złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniosek o emeryturę. Organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny staż ubezpieczeniowy odwołującego wynosił 26 lat, 11 miesięcy i 29 dni, nie wykazał on jednak 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Na tej podstawie pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd I instancji wskazał, iż istota sprawy sprowadzała się do ustalenia czy okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej, w sytuacji gdy po jej zakończeniu rozpoczął zatrudnienie w innym zakładzie pracy, można wliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych. Z tych też względów Sąd ten przeprowadził postępowanie dowodowe

w ograniczonym zakresie, tylko co do w/w okoliczności i oddalił wnioski dowodowe odwołującego. Sąd Okręgowy powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 roku, wskazał, iż pod rządem artykułu 124 ust. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 roku

o powszechnym obowiązku wojskowym (j.t. Dz.U. z 1963 roku nr 20 poz. 108) zakład pracy, który zatrudniał pracownika do chwili powołania do czynnej służby wojskowej, obowiązany jest go zatrudnić na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz na nie niżej opłacanym, jeżeli pracownik najpóźniej w ciągu 30 dni od zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej zgłosił swój powrót do pracy. Dopiero niezachowanie tego terminu powodowało rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa chyba, że nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Zgodnie z brzmieniem artykułu 125 tej ustawy pracownikowi, który zgłosił się do pracy w w/w terminie zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy, między innymi

w warunkach szczególnych, od których zależy nabycie uprawnień. Również art. 108 ust. 1 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. nr 44 poz. 220) przewidywał, że czas odbywania zasadniczej, okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie na tym samym stanowisku, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. W ocenie Sądu I instancji, w świetle tych przepisów i orzecznictwa należało uznać, że okres odbywania przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej nie może być wliczony do okresów pracy w warunkach szczególnych, a przez to nie spełnia on wymogu posiadania co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Dlatego też Sąd ten na podstawie artykułu 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie odwołania i przyznanie prawa do dochodzonego świadczenia oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił:

- naruszenie art. 217 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych ubezpieczonego, pomimo, że wnioskowane dowody powołane zostały na okoliczności istotne w sprawie i mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, w szczególności dla ustalenia stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych u poszczególnych pracodawców;

- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na pominięciu w uzasadnieniu przyczyn oddalenia wniosku dowodowych ubezpieczonego, brak wskazania ustaleń faktycznych, na jakich Sąd oparł zaskarżony wyrok, jak również brak wskazania dowodów na jakich oparł swoje rozstrzygnięcie (a które dowody pominął i z jakich powodów), a także niedostateczne wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia;

- nierozpoznanie istoty sprawy z uwagi na oddalenie wniosków dowodowych ubezpieczonego i ograniczenie postępowania do rozstrzygnięcia jednego tylko zagadnienia tj. możliwości wliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na pominięciu przy wydawaniu wyroku faktu, że

w okresie odbywania służby wojskowej ubezpieczony zajmował stanowisko kierowcy-sanitariusza, a więc wykonywał prace odpowiadające swym charakterem pracy umieszczonej

w wykazie A dział VIII poz. 2 pkt 6-7 zarządzenia resortowego stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 7 lutego 1983 roku, tj. „kierowcy karetki pogotowia ratunkowego” lub „kierowcy samochodu uprzywilejowanego w ruchu w rozumieniu przepisów

o ruchu na drogach publicznych;

- naruszenie art. 124 ust. 1 i art. 125 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz.U.1963 nr 20 poz. 108) poprzez ich zastosowanie w sprawie podczas, gdy w dacie powołania ubezpieczonego do zasadniczej służby wojskowej przepisy te nie obowiązywały;

- art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że okres zasadniczej służby wojskowej ubezpieczonego, nie powinien być zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych

z tego powodu, że ubezpieczony po zakończeniu tej służby ubezpieczony podjął zatrudnienia

u innego (a nie dotychczasowego) pracodawcy, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu, z uwzględnieniem art. 108 ust. 2 i 3 oraz art. 106 ust. 1 te same ustawy oraz § 2-7 rozporządzenia RM z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy

i ich rodzin (w stanie prawnym obowiązującym przed 1 stycznia 1975 roku) powinna brzmieć, że bezwzględnym warunkiem zachowania wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przez osobę, która przed dniem powołania do niezawodowej służby wojskowej świadczyła pracę na podstawie stosunku pracy (w tym w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów emerytalnych), nie było podjęcie przez osobę zwolnioną z tej służby zatrudnienia na tym samym stanowisku (w szczególnych warunkach), co przed powołaniem ani kontynuowanie przez tę osobę zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy;

- art. 108 ust. 2 i 3 oraz art. 106 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz § 2-7 rozporządzenia RM z dnia 22 listopada 1968 roku

w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin poprzez ich niezastosowanie w sprawie podczas gdy z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że ubezpieczony podjął zatrudnienie

w warunkach szczególnych u innego pracodawcy niezwłocznie po zakończeniu służby wojskowej co winno skutkować ustaleniem, że zachował on wszelkie uprawnienia związane z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę, które nabył przed dniem powołania do niezawodowej służby wojskowej (w tym uprawnienia wynikające z wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów emerytalnych);

- § 2 ust. 1, § 4. ust. 1 rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 roku w zw. z poz. 2 działu VIII wykazu A, stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia oraz art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie w sprawie przy błędnym założeniu, że osoba, która wykonywała pracę w charakterze kierowcy-sanitariusza nie spełnia przesłanki do przyznania jej wcześniejszej emerytury, tylko z tego względu, że nie wykonywała tej pracy w ramach zatrudnienia w wojsku na podstawie umowy o pracę, podczas gdy wykonywane przez ubezpieczonego czynności odpowiadały swym charakterem pracy umieszczonej wykazie A dział VIII poz. 2 pkt 6-7 zarządzenia resortowego stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM

z 7 lutego 1983 roku, tj. „kierowca karetki pogotowia ratunkowego” lub „kierowca samochodu uprzywilejowanego w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, zaś uznanie, że okresu zajmowania tego stanowiska przez ubezpieczonego, nie można zaliczyć do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy, skutkowało nieuzasadnionym różnicowaniem sytuacji prawnej ubezpieczonych w zakresie nabywania przez nich uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca szeroko umotywowwał zgłoszone zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy skutkuje uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na wstępie wyjaśnić należy, że prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, mianowicie przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami k.p.c. oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Sąd odwoławczy jako sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co sąd pierwszej instancji, sąd odwoławczy może czynić własne, odmienne ustalenia. W sytuacji jednak, gdy Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub wydanie wyroku przez sąd odwoławczy wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, sąd ten, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Taka też sytuacja zachodziła w niniejszej sprawie, przy czym wynikała ona z faktu, iż Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż nie ma możliwości doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej, po której zakończeniu wnioskodawca podjął zatrudnienie w innym zakładzie pracy niż dotychczasowy, co z kolei stało u podstaw zaniechania przez ten Sąd przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczności objęte sporem, a dotyczące tego czy odwołujący faktycznie w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Wyjaśnić należy, że w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, prezentowana jest jednolita wykładnia przepisów, według której okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych

(I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (por. np. wyroki SN z dnia 24 listopada 2009 roku, II UK 215/09 OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219, z dnia 9 marca 2010 roku, I UK 333/09, LEX nr 585739, z dnia 24 maja 2012 roku, II UK 265/11, LEX nr 1169836, z dnia 17 maja 2012 roku, I UK 399/11, LEX nr 1211140). Zaprezentowany pogląd podzielił również powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 roku, II UZP 6/13 (LEX nr 1385939). Zgodnie z najnowszym poglądem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku

z dnia 5 sierpnia 2014 roku (I UK 442/13, LEX nr 1491097) – zapadłym na kanwie przepisów mających zastosowanie także w niniejszej sprawie - również żołnierzowi, który przed służbą nie był zatrudniony (w żadnym zakładzie pracy), a po zwolnieniu w ciągu 30 dni przystąpił do wykonywania zatrudnienia, uznanego za zatrudnienie w warunkach szczególnych, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. z 1968 roku nr 44, poz. 318 ze zm.), „czyli wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, analogicznie, jeśli żołnierz przed podjęciem zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych zaś po odbyciu zasadniczej służby wojskowej powrócił do pracy, która takiego charakteru już nie miała to również brak jest przeszkód, aby okres służby wojskowej został zaliczony do stażu, od którego zależą jego uprawnienia emerytalne (zob. także wyrok SA w Gdańsku z dnia 23 lutego 2015 roku, III AUa 1410/14, LEX nr 1659042).

W związku z powyższym w ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do uznania, aby warunkiem zachowania uprawnień przewidzianych w w/w było podjęcie pracy na tym samym stanowisku czy też w tym samym zakładzie pracy, co przed powołaniem do służby wojskowej. Tym samym przyjęta przez Sąd I instancji wykładnia spornych przepisów była błędna

i w konsekwencji skutkowało wadliwym ograniczeniem postępowania dowodowego jedynie do okoliczności związanych z ustaleniem pracodawców wnioskodawcy przed i po odbyciu zasadniczej służby wojskowej. Z tych też względów zasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd

I instancji przepisów art. 227 k.p.c. gdyż prawidłowe rozstrzygnięcie sporu wymagało ustalenia czy we wskazanych przez wnioskodawcę okresach swojej aktywności zawodowej wykonywał on pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku Nr 8 poz. 43 ze zm.). W powyższym zakresie Sąd I instancji nie przeprowadził zaś żadnego postępowania, rozmyślnie rezygnując z analizowania okoliczności objętych sporem, co jak już wyżej wskazano wynikało z błędnie poczynionego założenia, że podjęcie pracy po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej

w nowym zakładzie pracy uniemożliwia doliczenie okresu tej służby do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Wobec powyższych rozważań za uprawniony należy uznać wniosek, iż Sąd Okręgowy nie wyjaśnił w sposób dostateczny i wszechstronny okoliczności istotnych do rozstrzygnięcia sprawy i tym samym rozpoznał istoty sprawy gdyż możliwość doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zasadniczej służby wojskowej wymagała ustalenia czy przed lub po odbyciu tej służby, wykonywana przez niego praca posiadała walor pracy w warunkach szczególnych. Pozytywne dla wnioskodawcy rozstrzygnięcie tej okoliczności wymagało zaś dokonania oceny pozostałych spornych okresów zatrudnienia odwołującego, gdyż cały zaoferowany przez niego staż pracy w warunkach szczególnych przekracza 15 lat.

Powyższe uchybienia czynią przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie nieprzydatnym do stanowczego rozstrzygnięcia sprawy, powodując konieczność jego powtórzenia w całości z uwzględnieniem wyżej poczynionych uwag. Z tych też względów nie ma potrzeby odnoszenia się do pozostałych zarzutów apelacji.

W związku z powyższym, na mocy art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, pozostawiając jednocześnie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

SSA M. Piankowski SSA B. Mazur SSA A. Urban